

Vásár a pályáért

- Én bizonyosan megtenném – mondta Sherlock Holmes.

Összerezzenem, amint társam így szakította meg reggelijét, amit egy, a kávéskannának nekitámasztott papírra teljes mértékben összpontosított figyelemmel fogyasztott. Most átnéztem rá, hogy láthassam, amint szemeit rám szegezi azzal a félig vidám, félig kérdő tekintettel, amit általában akkor szokott felvenni, amikor úgy érzi, rátapintott valamilyen intellektuális pontra.

- Megtenné? Mit? – kérdeztem.

Mosolygott, ahogy levette a papucsát a kandallópárkányról, és kihúzott belőle elegendő durvára vágott dohányt, hogy megtölthesse öreg agyagpipáját, amellyel minden alkalommal be szokta fejezni a reggelijét.

- Egy rendkívül tipikus kérdés öntől, Watson. – mondta – Biztos vagyok benne, hogy nem fog megsértődni, ha azt mondom: az éleseszűségemre vonatkozó hírnevem teljes egészében abból származik, hogy ön annak ellenpontjaként kiemeli azt. Nem hallottunk még elsőbálozó hölgyekről, akik ragaszkodtak hozzá, hogy kísérőik minél jellegtelenebbek legyenek? Van egy bizonyos párhuzam.

Hosszú közös életünk a Baker utca szobáiban már olyan közvetlen közelségbe hozott minket egymáshoz, hogy sokmindent kimondhattunk sértődés nélkül. De még így is el kellett ismernem, hogy ingerelve éreztem magam ettől a megjegyzéstől.

- Lehet, hogy nagyon ostoba vagyok, - mondtam – de bevallom, nem értem, hogyan jöhetett rá, hogy én... hogy én...
- Segítséget kértek öntől az Edinburgh-i Egyetem vásárával kapcsolatban.
- Pontosan. A levél még csak most érkezett, és azóta még nem is beszéltem erről önnel.
- Ennek ellenére – mondta Holmes, hátradőlve a székében, ujjhegyeit egymáshoz illesztve – azt is megkockáztatnám, hogy a vásár tárgya az egyetem krikettpályájának bővítése.

Olyan zavarodottan pillantottam rá, hogy rázkódott a néma nevetéstől.

- Az a helyzet, drága Watson, hogy ön kiváló alany. – mondta – Soha nem fásult. Azonnal reagál minden külső ingerre. Az észjárása lehet, hogy lassú, de soha sem homályos, és reggeli közben észrevettem, hogy ön könnyebb olvasmány, mint az előttem fekvő Times vezércikke.

- Örömmel venném, ha megtudhatnám, hogyan jutott a következtetéseire – mondtam.
- Félek, hogy a magyarázatok adásában megnyilvánuló jó természetem komolyan veszélyezteti a hírnevemet. – mondta Holmes – De ebben az esetben az érvelés annyira nyilvánvaló tényeken alapul, hogy nem tarthatok érte igényt elismerésre. Ön elgondolkodó arckifejezéssel lépett be a szobába, egy olyan ember arckifejezésével, aki valamin vívódik. A kezében ezt a magányos levelet tartotta. Mármost ön múlt este a legjobb kedvűen tért nyugovóra, így világos volt, hogy csakis a levél lehet az, ami ezt a változást előidézte önben.
- Ez nyilvánvaló.
- Minden nyilvánvaló, amikor elmagyarázom. Természetesen feltettem magamnak a kérdést, mit tartalmazhat a levél, ami így hathat önre. Ahogy sétált, a borítékot úgy tartotta, hogy a füles oldalát fordította felém, ezen pedig ugyanazt a pajzs alakú jelvényt láttam, amit egyszer megfigyeltem az ön régi főiskolai krikettsapkáján is. Ekkor már világos volt, hogy a kérés az Edinburgh-i Egyetemtől jön, vagy valamilyen klubtól, ami az egyetemmel áll kapcsolatban. Amikor elérte az asztalt, a levelet úgy fektette le a tányérja mellé, hogy a címzés volt felül, és továbbment, hogy megnézze a kandallópárkány bal oldalán álló bekeretezett fényképet.

Lenyűgözött ez a pontosság, amellyel megfigyelte a mozdulataimat.

- És ezután? – kérdeztem.
- Rápillantottam a címzésre, és meg tudtam mondani, még így, hat láb távolságból is, hogy nem hivatalos levélről van szó. Erre abból jöttem rá, hogy a címzésben a „doktor” szót használták, amire pedig, mint baccalaureus orvos, hivatalosan nem jogosult. Tudtam, hogy az egyetem hivatalnokai kínosan aprólékosak, amikor a címek helyes használatáról van szó, és ez mondatta velem teljes bizonyossággal, hogy a levél csak nem hivatalos lehet. Amikor visszatérve az asztalhoz felfordította a levelet, és megpillanthattam, hogy a boríték tartalma nyomtatva volt, akkor ötlött fel először bennem egy vásár gondolata. Korábban már mérlegeltem annak a lehetőségét is, hogy esetleg politikai küldeményről van szó, de ez valószínűtlennek tűnt a jelenlegi változatlan politikai körülmények közepette. Amikor visszatért az asztalhoz, arca még mindig a korábbi kifejezést mutatta, így nyilvánvaló volt, hogy a fénykép megnézése nem változtatta meg gondolatainak folyását. Ebben az esetben maga a fénykép is a kérdéses témához tartozhat. Figyelmemet így a fénykép felé fordítottam, és láttam, hogy az önt ábrázolja, mint az Edinburgh-i Egyetem krikettcsapatának tagját, háttérben a pavilonnal és a pályával. A krikettklubokkal kapcsolatos csekély tapasztalataim megtanították nekem, hogy a templomok és a lovas zászlósok mellett ezek a leginkább adóssággal terhelt dolgok a világon. Amikor visszatért az asztalhoz, láttam, hogy előveszi a ceruzáját, és vonalakat rajzol a borítékra. Meg voltam győződve róla, hogy valamilyen tervezett fejlesztés megvalósítására törekszenek, amit egy vásár megtartásával

igyekeznek kivitelezni. De arca még mindig mutatott némi határozatlanságot, így rátörhettem önre a tanácsommal, miszerint segédkeznie kellene egy ilyen jó cél érdekében.

Nem tudtam megállni, hogy ne mosolyogjak eme magyarázat rendkívüli egyszerűségén.

- Természetesen, olyan egyszerű volt, amilyen csak lehetett. – mondtam.

Úgy tűnt, megjegyzésem ingerelte őt.

- Hozzátenném, – mondta – hogy a konkrét segítség, amit öntől kértek, az volt, hogy írnia kellene az albumukba, és ön már el is döntötte, hogy írásának témája ez a mostani eset lesz.
- De hogyan...! – kiáltottam.
- Ez olyan egyszerű, amilyen csak lehet, – mondta – de a megoldást az ön saját leleményességére bízom. – tette hozzá, felemelve papírját – És ha megbocsát, most visszatérek ehhez az igen érdekes cikkhez, ami a cremonai fákról szól és arról, hogy anyaguk miért olyan kiváló a hegedűkészítéshez. Ez egyike azoknak a kis félreeső problémáknak, amire kísértést érzek, hogy figyelmemet fordítsam.

Írta: Sir Arthur Conan Doyle

Először megjelent: A *The Student* magazin *Bazaar* különszámában, 1896. november 20.

Magyar fordítás: Krikettgalaxis, 2020. február 20.

A fordító megjegyzései: Miután az író 1893-ban befejezte a Sherlock Holmes-sorozatot, és „meggyilkolta” a főhőst, ez volt az első történet, amelyben Holmes újra szerepelt.

A történet, amiről szól, tulajdonképpen arra utal, amilyen körülmények között maga ez az írás a valóságban megjelent: az Edingburgh-i Egyetem valóban pénzgyűjtést szervezett, hogy krikettpályája mellé felépíthessenek egy pavilont, és a pénzgyűjtés részeként valóban vásárt szerveztek és megjelentettek egy újságot. Ebben az újságban jelent meg Doyle írása is.